

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กรมวิชาการ. 2545 : 2) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาหลายประการที่สำคัญ คือ การจัดการศึกษายึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมกระบวนการคิด และความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนยังให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ดังมาตรา 7 ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่ามุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง จากมาตราดังกล่าวแสดงถึงกระบวนการจัดการศึกษาของไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านความใฝ่รู้ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะดังกล่าวอย่างเป็นทางการจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบ เริ่มตั้งแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา

การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญต่อการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรการเรียนการสอน หนึ่งในศิลปวัฒนธรรมของชาติที่ถือว่าเป็นศิลปะชั้นสูง ควรค่าแก่การสืบทอด สร้างสรรค์ และพัฒนาไม่ให้หยุดนิ่ง นั่นคือ การศึกษาด้านนาฏศิลป์ไทย (อุษา สบถุภย์. 2547 : 2) เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ความเป็นชาติที่มีศิลปวัฒนธรรมเป็นของตนเอง มานาน แต่กำลังจะสูญหายไปและไม่ช้าถ้ายังขาดการอนุรักษ์และการพัฒนาสร้างสรรค์ในทางที่เหมาะสม

นาฏศิลป์ไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมไทยในรูปแบบของ ศิลปะการแสดงประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงโขน ละคร ระบำ รำ ฟ้อน การบรรเลงดนตรี วรรณกรรม เป็นต้น กล่าวได้ว่าศิลปะด้านนี้เป็นศิลปะที่สร้างสรรค์ความสุข ความบันเทิง มุ่งเน้น ให้ผู้ดูเกิดความสุขจากการชมความงดงามหรือสุนทรีย์ของศิลปะการแสดงนั้น ๆ ซึ่งสุนทรีย์ทาง นาฏศิลป์ไทย หมายถึงความงดงามของศิลปะการแสดงไม่ว่าจะเป็นความงามของแบบแผนการ ร่ายรำ การร้อง การแสดงละคร ตลอดจนความไพเราะของท่วงทำนองดนตรี และความเหมาะสม กลมกลืนในการเลือกอุปกรณ์ประกอบการแสดงต่าง ๆ ซึ่งสุนทรีย์ภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อ การรับรู้ด้านความงามทางนาฏศิลป์ไทย และมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ซึ่ง(ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. 2537 : 15 - 16) ได้ระบุถึงความต้องการของสุนทรีย์ภาพ คือ ความงาม ความพอเหมาะพอดีและความคิดสร้างสรรค์ อันถือได้ว่าเป็นพื้นฐานทางจิตใจของ มนุษย์และสังคมในอารยประเทศไม่น้อยไปกว่าความต้องการทางด้านวัตถุและปัจจัยในการ ดำรงชีวิต สุนทรีย์ภาพของคนสามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ระดับ คือระดับที่ 1) เป็นการรับรู้ทาง ความรู้สึก ที่เกิดจากการได้พบเห็นงานศิลปะหลาย ๆ รูปแบบ อาศัยความสังเกตการพิจารณาใน ความงาม แล้วมีผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของตน ระดับที่ 2) ความเข้าใจเป็นขั้นที่สามารถ อธิบายการรับรู้ความงามให้ผู้อื่นฟังได้อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจทางศิลปะในขั้น พื้นฐาน ระดับที่ 3) ความซาบซึ้ง เป็นการรับรู้และชื่นชมในคุณค่าของศิลปะอย่างแท้จริง โดยมิ ความรู้ความเข้าใจในศิลปะประเภทนั้น ๆ เป็นอย่างดีถึงขั้นสามารถลงมือปฏิบัติได้ และในขั้น สุดท้ายคือสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะประเภทนั้น ๆ ได้

การเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ โดยทั่วไปใช้วิธีสอนแบบสาธิตและฝึกปฏิบัติ ดังที่ (ประเมษฐ์ บุญยะชัย. 2544 : 130) กล่าวโดยสรุปว่า “รูปแบบการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยแต่ โบราณ เน้นการฝึกทักษะให้เกิดความชำนาญ ด้วยบทเรียนที่ซ้ำ ๆ ย้ำเนื้อหาการฝึกเป็นระยะ เวลานานพอสมควรจนกระทั่งผู้เรียนสามารถจดจำท่าทาง ซึ่งเป็นหลักใหญ่ได้ จากนั้นครูผู้สอนจะ ถ่ายทอดกลวิธีที่จะปรุงแต่งลีลาท่าทางให้งดงามยิ่งขึ้นเป็นการเฉพาะตัวสำหรับศิษย์แต่ละคน” การ สอนนาฏศิลป์ ที่ผ่านมามีได้เน้นในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ เห็นได้จากการศึกษาพฤติกรรม การ สอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ (อุษา สบฤกษ์. 2545 : 3) ได้สรุปวิธีการสอนนาฏศิลป์ ภาควิชาปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนเลียนแบบครูเป็นหลัก ครูทำให้ดูเป็นแบบอย่าง ผู้เรียนต้องอาศัยการ สังเกตและใช้ความจำในขณะที่ปฏิบัติตามอย่างครู แล้วใช้เทคนิคของการทำซ้ำบ่อยๆจนจำได้ขึ้นใจ และสามารถปฏิบัติเองได้เมื่อผู้เรียนจำท่าทางได้แล้วครูก็จะจับท่าทางให้เพื่อให้เกิดความอ่อนช้อย สวยงาม

การเรียนการสอนนาฏศิลป์ที่ใช้วิธีการเลียนแบบครูทำให้เกิดปัญหาว่าผู้เรียนไม่สามารถคิดประดิษฐ์ท่ารำประกอบเพลงได้ เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้ใช้ความคิดและปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในด้านการคิด การสร้างความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถเกิดจากการเรียนรู้โดยการสั่งสอนอย่างเข้มงวดตลอดเวลาของครู แต่สัญชาตญาณที่เกิดขึ้นเองจากการปฏิบัติสัมผัสการทำงานศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนจะเกิดได้ยาก ถ้าผู้เรียนมีพฤติกรรมเลียนแบบครูตลอดเวลา การเรียนการสอนนาฏศิลป์จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปลูกฝังคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ (อุษา สบถุชัย, 2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในด้านการประเมินผล พบว่าการประเมินผลที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุดคือ การให้นักศึกษาประดิษฐ์ท่ารำ จึงกล่าวได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะอีกประการหนึ่งที่ผู้เรียนวิชานาฏศิลป์จะต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านการคิดและความสามารถในการปฏิบัติ ดังนั้นวิธีการสอนของครูก็นับว่าเป็นปัญหา นักเรียนไม่สามารถคิดท่ารำได้เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอน ไม่เอื้ออำนวยในการส่งเสริมการคิดให้แก่ผู้เรียน

การจัดการสอนนาฏศิลป์ที่ใช้วิธีการเลียนแบบ ส่งผลทำให้ผู้เรียนส่วนมากไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเห็นได้จากจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 (พ.ศ.2549-2553) ของโรงเรียนกลุ่มร่มเกล้า อำเภอบางไทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 2 (วัดช้างใหญ่) โรงเรียนวัดโบสถ์สมพรชัย โรงเรียนวัดโพธิ์แดงใต้ โรงเรียนวัดเชิงเลน โรงเรียนสนามไชย โรงเรียนบ้านเชียงรากน้อย มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีทักษะการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิด อย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ และมาตรฐานที่ 9 ภูมิความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 9.6 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้รับผลการประเมินอยู่ในระดับปรับปรุง ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าวทำให้ทราบว่าโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนร่มเกล้าทั้งหมด ยังจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะด้านความสามารถในการคิดของผู้เรียนตามตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 4 ด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของครูตามตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่ 9 ที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานยิ่งขึ้น

ความคิดสร้างสรรค์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เนื่องจากจะนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลกใหม่ เป็นอำนาจจินตนาการของมนุษย์ที่จะสามารถสร้างผลิตผลใหม่ ๆ ซึ่งเป็นความสามารถในการทำงานด้วยความรู้ความคิดและจินตนาการเฉพาะคน การเรียนการสอนที่ควรนำมาเพื่อใช้แก้ปัญหาให้นักเรียน ไม่มีความคิดสร้างสรรค์คือการจัดการเรียนรู้โมเดลชิปปา (CIPPA Model) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน เรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อม การเคลื่อนไหวร่างกาย การเรียนรู้กระบวนการต่างๆ การนำความรู้ที่ได้เรียนไปประยุกต์ใช้ (ทศนา แฉมณี. 2545 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภารัตน์ ไผ่พงสาวงค์. 2543 : 93 - 104) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบโมเดลชิปปา เรื่องเส้นขนานและความคล้าย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภายหลังได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมคณิตศาสตร์ที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโมเดลชิปปาสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (จตุพร เจริญวัย. 2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้โมเดลชิปปา ในรายวิชาเคมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน นักเรียนให้ความสนใจในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น เกิดความสนุกสนาน และได้พัฒนากระบวนการและเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวนักเรียนเองเนื่องจากได้ลงมือปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน คือ นักเรียนได้คะแนนสูงกว่าร้อยละ 70 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด (ปกาศิต ปลั่งกลาง. 2545 : 79) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้โมเดล ชิปปา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้รับการสอนโดยโมเดลชิปปา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 82.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์กำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ 85 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 (บังอร พรหมฤกษ์. 2544 : 81 - 82) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการฝึกโมเดลชิปปา กับการคิดแบบหวนกลับไปที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังการฝึกแบบโมเดลชิปปา (สุทธิรัตน์ เลิศจตุรวิทย์. 2544 : 87 - 88) ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปาเพื่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการวิเคราะห์ และเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนซิปปา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ มีคะแนนทักษะการวิเคราะห์ และคะแนนเจตคติต่อความรักชาติ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ (สาวตรี ยิ้มช้อย. 2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้โดยโมเดลซิปปากับวิธีสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปามีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถส่งเสริมด้วยการสอนและการฝึกด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม และการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งที่มีการศึกษาวิจัยพบว่าสามารถพัฒนาความรู้และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาวิจัยว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลซิปปาสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติได้หรือไม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำวิธีการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปามาใช้ในการสอนวิชานาฏศิลป์เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะปฏิบัติและความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ซึ่งผลที่ได้จากการทดลองครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจารย์นาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ทางนาฏศิลป์ ของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปากับการจัดการเรียนรู้ปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา กับการจัดการเรียนรู้ปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปากับการจัดการเรียนรู้ปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าความรู้ทางนาฏศิลป์ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โมเดลซิปปา สูงกว่าการจัดการเรียนรู้ปกติ หรือไม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 กลุ่มโรงเรียนร่มเกล้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 2 (วัดช้างใหญ่) โรงเรียนวัดโบสถ์สมพรชัย โรงเรียนวัดโพธิ์แดงใต้ โรงเรียนวัดเชิงเลน โรงเรียนบ้านเชียงรากน้อย โรงเรียนวัดสนามไชย จำนวน 9 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 กลุ่มโรงเรียนร่มเกล้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลากโรงเรียน ซึ่งจับสลากได้โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 2 (วัดช้างใหญ่) จากนั้นจับสลากจากห้องเรียนตามสภาพจริง เป็นกลุ่มทดลอง ที่จัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 24 คน และกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้ปกติ 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 24 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น คือ วิธีการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ 2 วิธี ได้แก่

2.1.1 การจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา

2.1.2 การจัดการเรียนรู้ปกติ

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ความรู้ทางนาฏศิลป์

2.2.2 ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์

2.2.3 ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

3. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

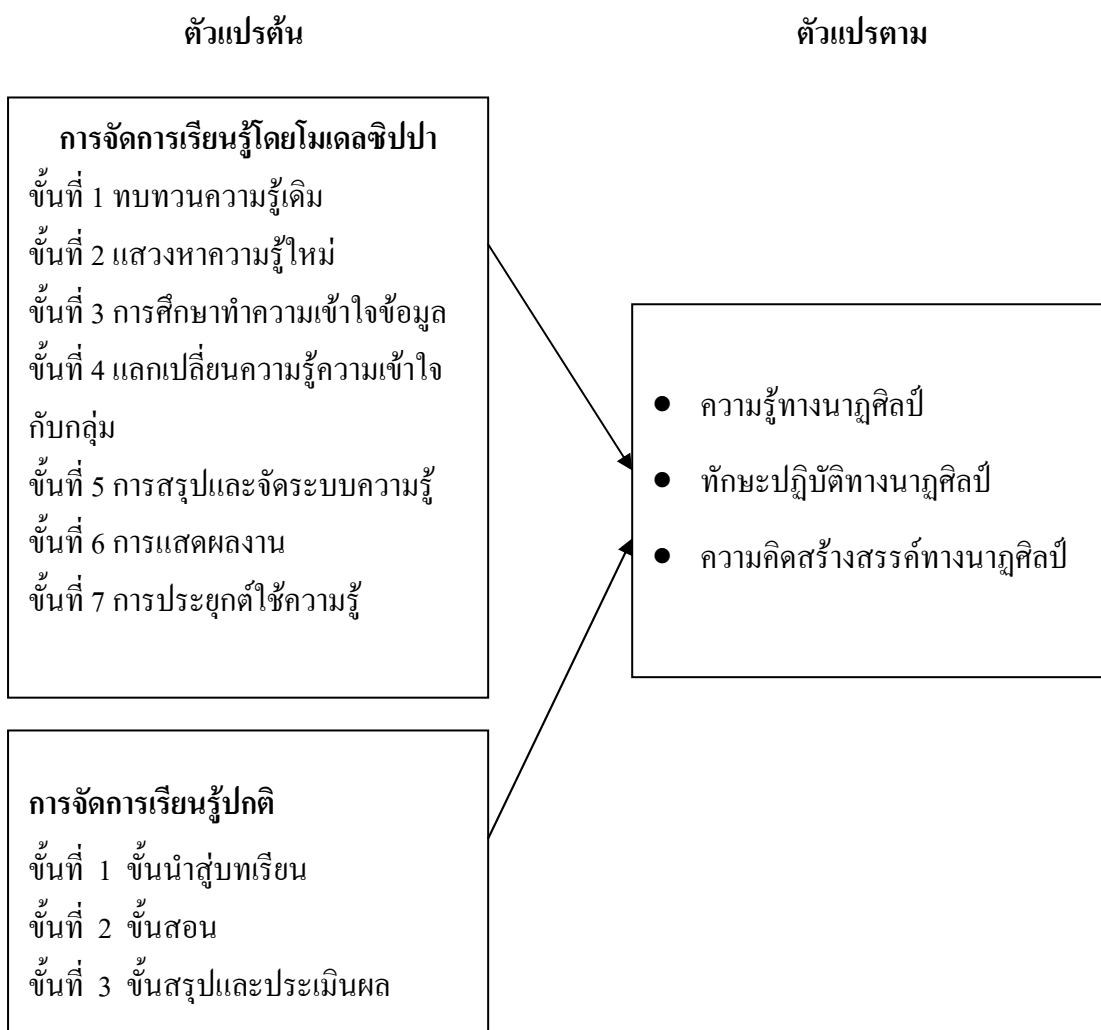
เนื้อหาวิชาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง นาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ การขับร้องเพลงปลุกใจและ การคิดทำรำประกอบเพลง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลาในการศึกษาคือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลอง 14 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งทดลองเพื่อเปรียบเทียบความรู้ทางนาฏศิลป์ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปาและการจัดการเรียนรู้ปกติซึ่งแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรู้ทางนาฏศิลป์ หมายถึง คะแนนที่นักเรียนได้รับจากการทำแบบทดสอบ วัดความรู้ทางนาฏศิลป์ เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ หลักการขับร้องเพลงปลุกใจ และการคิดทำรำประกอบเพลง หลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาวิชานาฏศิลป์เสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ทางนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ หมายถึง คะแนนความสามารถของนักเรียนที่ได้รับจากการปฏิบัติทำรำได้อย่างถูกต้อง ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยทำการวัดหลังจากผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาวิชาวิชานาฏศิลป์ และได้ฝึกปฏิบัติตามที่ผู้สอนกำหนดเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งวัดได้โดยใช้แบบวัดทักษะปฏิบัติทำรำทางนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ และผู้วิจัยทำการวัดทุกครั้งหลังการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน

3. ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ หมายถึง คะแนนความสามารถของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการคิดทำรำประกอบเพลงกรุงศรีอยุธยา โดยนำทำนาฏยศัพท์และภาษาทำนาฏศิลป์มาใช้ประดิษฐ์ทำรำ วัดได้จากแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยทำการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้เรื่องการคิดทำรำประกอบเพลงเสร็จสิ้นแล้ว

4. การจัดการเรียนรู้โมเดลซิปปา หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยการนำหลักการของโมเดลซิปปามาใช้ในการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 14 แผน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ชั้น คือ 1) ทบทวนความรู้เดิม หมายถึง การนำความรู้เดิมของนักเรียนในเรื่องที่จะฝึก เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 2) แสวงหาความรู้ใหม่ หมายถึง การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ 3) การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล หมายถึง นักเรียนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูลหรือความรู้ และสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น 4) แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม หมายถึง นักเรียนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนเองโดยนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกันและฝึกการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 5) การสรุปและจัดระบบความรู้ หมายถึง การสรุปความรู้เดิมและความรู้ใหม่ให้เป็นระบบ 6) การแสดงผลงาน หมายถึง การให้นักเรียนได้แสดงผลงาน และ 7) การประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนได้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

5. การจัดการเรียนรู้ปกติ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยการนำหลักการของการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนดโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 14 แผน ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ชั้น คือ 1) ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนแก่ผู้เรียน 2) ชั้นสอน เป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการบรรยาย การสาธิต และการฝึกปฏิบัติ 3) ชั้นสรุป เป็นการสรุปสาระและองค์ความรู้ที่เกิดจากกิจกรรมการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โมเดลชิปปา มีความรู้ทางนาฏศิลป์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ปกติ
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โมเดลชิปปามีทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โมเดลชิปปา มีความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ปกติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองจัดการเรียนรู้โมเดลชิปปาเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้ปกติในเรื่องความรู้ทางนาฏศิลป์ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์และความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้โมเดลชิปปา เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ การขับร้องเพลงปลุกใจ การคิดทำรำประกอบเพลง จำนวน 14 แผน
2. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ปกติ เรื่องนาฏยศัพท์ ภาษานาฏศิลป์ การขับร้องเพลงปลุกใจ การคิดทำรำประกอบเพลง จำนวน 14 แผน
3. ได้แบบทดสอบวิชานาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. ได้แบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
5. ได้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
6. เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง ที่จะนำความรู้จากผลการวิจัยไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลการเรียนของผู้เรียน

7. เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าต่อไป